

LBRIS

We know
books

VIRGINIA FEITO

La limită

Traducere din limba engleză și note
IOLANDA PRODAN

LITERA
București

1

George March scrisese un nou roman.

Era un volum mare, cu o copertă decorată cu o veche pictură olandeză înfățișând o tânără servitoare atingându-și sfioasă gâtul.

Doamna March trecu pe lângă o piramidă destul de impresionantă din cărți cu coperte groase, ridicată în vitrina uneia dintre librăriile din cartierul lor. Romanul, care avea să fie în scurt timp celebrat drept capodopera lui George March, deja își făcuse loc - fără ca doamna să știe - în toate topurile de bestselleruri și listele de lectură ale cluburilor literare, epuizându-se chiar și în librăriile cel mai puțin frecventate și generând recomandări pline de entuziasm printre prieteni. „Ai citit noua carte a lui George March?“ era întrebarea care deschidea conversația la cocktailurile din ultima vreme.

Doamna era în drum spre patiseria ei preferată - un loc mic, drăguț, cu o copertină roșie și o bancă vopsită în alb, așezată la stradă. Era o zi răcoroasă, dar nu chiar insuportabil de rece, așa că doamna March nu se grăbi și admiră copacii golași înșiruiți de-a lungul străzilor, crăciunițele de catifea puse de o parte și de alta a fațadelor magazinelor, viețile dezvăluite de ferestrele caselor aliniate.

Ajunsă în fața patiseriei, aruncă o privire reflexiei sale din ușa de sticlă, înainte să o deschidă și să intre,

după ce trecu pe sub clopoțelul de deasupra capului care îi anunță sosirea. Înăuntru, obrajii îi luară foc instantaneu de la respirațiile urât mirositoare și corpurile transpirate și lipicioase amestecându-se cu aerul fierbinte venind dinspre cuptoarele din bucătărie. Un rând generos de clienți se întindea în fața casei de marcat, șerpuind pe lângă câteva mese puse ici-colo, ocupate de cupluri sau oameni de afaceri joviali, cu toții luându-și cafeaua sau micul dejun, indiferenți la zgomotul pe care îl făceau.

Pulsul doamnei March creștea odată cu entuziasmul și prudența nedisimulate care începeau să o copleșească întotdeauna înainte să interacționeze cu alți oameni. Se așeză la rând, zâmbind necunoscuților din jurul ei, scoțându-și de pe mâini mănușile din piele de ied. Primite în dar de la George, de Crăciun, în urmă cu doi ani, aveau o culoare neobișnuită pentru niște mănuși: verde-mentă. Niciodată n-ar fi ales culoarea aceea, nu crezuse nici măcar o dată că va scoate de pe mâini un astfel de accesoriu, dar era încântată imaginându-și că, văzând-o purtându-le, necunoscuții ar presupune că e genul de femeie fără griji, sigură pe ea, care și-ar alege singură o culoare atât de îndrăzneată.

George cumpăraseră mănușile de la Bloomingdale's¹, gest care niciodată nu încetase să o impresioneze. Și-l imagină la raionul de mănuși, glumind cu vânzătoarele lingușitoare, cătuși de puțin jenat să cumpere dintr-un magazin pentru femei. Odată încercase și ea să-și ia niște lenjerie intimă de la Bloomingdale's. Era o zi de vară caniculară, cămașa i se lipise de spate și sandalele îi intrau în asfalt. Până și trotuarele păreau că împroașcă transpirație.

¹ Lanț american de magazine cu produse de lux

În amiaza unei zile de lucru, Bloomingdale's atrăgea de obicei soțiile casnice bine situate, femei care se apropiau cu mișcări leneșe de rafturile cu haine, afișând zâmbete rujate în roz palid, întins neglijent peste buzele încrețite, arătând ca și cum nu ar fi voit să fie acolo – dar, val, nu au avut de ales, ce puteau să facă, serios –, probând niște haine și cumpărând, poate, doar câteva. Genul acesta de energie era pentru doamna March mult mai intimidantă decât cea care invadea magazinul seara, când femeile cu un loc de muncă se năpusteau asupra rafturilor fără grație sau demnitate, răscolind cu viteza fulgerului printre umerase, fără să se deranjeze să ridice hainele care alunecau pe jos.

În acea dimineață, doamna March fu condusă într-o cabină de probă imensă, tapetată toată în roz. Într-un colț era o canapea tapițată cu catifea grea, lângă un telefon de la care putea suna consilierile de vânzări, pe care și le imagină chicotind și șușotind dincolo de ușa cabinei. Totul din cabina de probă, chiar și carpeta, era de un roz siropos și lipicios, de prost gust, aidoma unui balon de gumă de mestecat făcut de gura unei puștoaice de cincisprezece ani. Atârnând provocator de un umerăș căptușit cu pernuțe de mătase pus în ușa cabinei, sutienul pe care consilierile de vânzări îl aleseseră pentru ea era ca frișca: moale, ușor și mirosind dulceag. Lipi de un obraz o bretea din dantelă, o adulmecă, își atinse bluza cu reținere, dar nu avu curaj să o dea jos, așa că probă delicatul produs direct peste bluză.

În cele din urmă, își cumpără sutienul dintr-un mic butic din centrul orașului, ținut de o femeie șchioapă și plină de alunițe, care îi ghicise mărimea sutienului după o privire aruncată rapid peste silueta ei acoperită complet de haine. Doamna March fu încântată de felul în care o flata femeia, cum îi lăuda formele

după ce trecu pe sub clopoțelul de deasupra capului care îi anunță sosirea. Înăuntru, obrajii îi luară foc instantaneu de la respirațiile urât mirositoare și corpurile transpirate și lipicioase amestecându-se cu aerul fierbinte venind dinspre cuptoarele din bucătărie. Un rând generos de clienți se întindea în fața casei de marcat, șerpuind pe lângă câteva mese puse ici-colo, ocupate de cupluri sau oameni de afaceri joviali, cu toții luându-și cafeaua sau micul dejun, indiferenți la zgomotul pe care îl făceau.

Pulsul doamnei March creștea odată cu entuziasmul și prudența nedisimulate care începeau să o copleșească întotdeauna înainte să interacționeze cu alți oameni. Se așeză la rând, zâmbind necunoscuților din jurul ei, scoțându-și de pe mâini mănușile din piele de ied. Primite în dar de la George, de Crăciun, în urmă cu doi ani, aveau o culoare neobișnuită pentru niște mănuși: verde-mentă. Niciodată n-ar fi ales culoarea aceea, nu crezuse nici măcar o dată că va scoate de pe mâini un astfel de accesoriu, dar era încântată imaginându-și că, văzând-o purtându-le, necunoscuții ar presupune că e genul de femeie fără griji, sigură pe ea, care și-ar alege singură o culoare atât de îndrăzneță.

George cumpăraseră mănușile de la Bloomingdale's¹, gest care niciodată nu încetase să o impresioneze. Și-l imagină la raionul de mănuși, glumind cu vânzătoarele lingușitoare, cătuși de puțin jenat să cumpere dintr-un magazin pentru femei. Odată încercase și ea să-și ia niște lenjerie intimă de la Bloomingdale's. Era o zi de vară caniculară, cămașa i se lipise de spate și sandalele îi intrau în asfalt. Până și trotuarele păreau că împrășcă transpirație.

¹ Lanț american de magazine cu produse de lux

În amiaza unei zile de lucru, Bloomingdale's atrăgea de obicei soțiile casnice bine situate, femei care se apropiau cu mișcări leneșe de rafturile cu haine, afixând zâmbete rujate în roz palid, întins neglijent peste buzele încrețite, arătând ca și cum nu ar fi voit să fie acolo – dar, vai, nu au avut de ales, ce puteau să facă, serios –, probând niște haine și cumpărând, poate, doar câteva. Genul acesta de energie era pentru doamna March mult mai intimidantă decât cea care invada magazinul seara, când femeile cu un loc de muncă se năpusteau asupra rafturilor fără grație sau demnitate, răscolind cu viteza fulgerului printre umerase, fără să se deranjeze să ridice hainele care alunecau pe jos.

În acea dimineață, doamna March fu condusă într-o cabină de probă imensă, tapetată toată în roz. Într-un colț era o canapea tapițată cu catifea grea, lângă un telefon de la care putea suna consilierile de vânzări, pe care și le imagină chicotind și şușotind dincolo de ușa cabinei. Totul din cabina de probă, chiar și carpeta, era de un roz siropos și lipicios, de prost gust, aidoma unui balon de gumă de mestecat făcut de gura unei puștoaice de cincisprezece ani. Atârnând provocator de un umeras captușit cu pernuțe de mătase pus în ușa cabinei, sutienul pe care consilierile de vânzări îl aleseseră pentru ea era ca frișca: moale, ușor și mirosind dulceag. Lipi de un obraz o bretea din dantelă, o adulmecă, își atinse bluza cu reținere, dar nu avu curaj să o dea jos, așa că probă delicatul produs direct peste bluză.

În cele din urmă, își cumpără sutienul dintr-un mic butic din centrul orașului, ținut de o femeie șchioapă și plină de alunițe, care îi ghicise mărimea sutienului după o privire aruncată rapid peste silueta ei acoperită complet de haine. Doamna March fu încântată de felul în care o flata femeia, cum îi lăuda formele

și, chiar mai bine, cum critica necruțătoare formele altor cliențe printre dezamăgitoarele *oy vey*¹. Femeile din butic se uitau la hainele ei scumpe cu un jind ostentativ, neîndoielnic. Nu s-a mai întors niciodată la Bloomingdale's.

Acum, stând la rând în patiserie, coborî privirea la mânușile din mâinile ei, la unghiile ei, constatând decepționată că erau uscate și crăpate. Își puse din nou mânușile din piele de ied și, ridicând ochii, descoperi că cineva se băgase în fața ei. Gândindu-se că trebuie să fie, fără îndoială, o greșală, încercă să-și dea seama dacă femeia pur și simplu saluta pe cineva deja așezat la rând, dar nu, femeia stătea în fața ei, fără să scoată nici un cuvânt. Neliniștită, doamna March se întreba în sine ei dacă s-o înfrunte sau nu. E destul de nepoliticos să sari peste rând, dacă aceasta o fi fost intenția femeii, dar dacă se înșela? Așa că nu spuse nimic, în schimb, începu să-și muște gura pe dinăuntru – un obicei compulsiv moștenit de la maică-sa – până când femeia plăti și ieși din patiserie, și îi veni și ei rândul.

Îi zâmbi Patriciei aflată pe partea cealaltă a tejghelei, proprietara patiseriei, o femeie cu păr bogat și obrajii rumeni. Îi plăcea Patricia, o asemuia cu stăpâna unui han, durdulie, slobodă la gură, dar bună la suflet, genul de personaj care ar proteja un cârd de orfani năpăstuiți de soartă într-un roman de Dickens.

– A! Iat-o pe cea mai elegantă femeie din încăperea! spuse Patricia, în timp ce doamna March se apropia surâzătoare, privind brusc înapoi ca să vadă dacă cineva auzise complimentele. Ca de obicei, scumpo?

¹ Interjecție din dialectul idiș, folosită pentru a exprima dezamăgirea, șocul, disperarea

– Da, pâine cu măslinae negre, răspunse. Și... hm, da. De data asta aș lua și două cutii cu macarons, te rog. Dintr-alea mari.

Patricia se agita în spatele tejghelei, aruncându-și claia masivă de păr încrêțit de pe un umăr pe celălalt în timp ce pregătea comanda. Doamna March își scoase portofelul, continuând să zâmbească visătoare cu gândul la complimentul Patriciei, mângâind cu buricele degetelor porii ieșiți în relief ai pielii de struț.

– Citesc cartea soțului tău, spuse Patricia, stând ghemuită după tejghea, dispărând pentru o clipă din câmpul vizual al doamnei. Am cumpărat-o acum două zile și aproape am terminat-o. Nu pot să o las din mână. E grozavă! Cu adevărat grozavă!

Încercând să o audă în larma din patiserie, doamna March se apropie mai mult, lipindu-se de vitrina de sticlă, cu briose asortate și prăjituri cu cremă de brânză.

– Oh! răspunse, nepregătită pentru o astfel de conversație. Mă bucur să aflu asta. Sunt sigură că și George se va bucura.

– Tocmai îi spuneam surorii mele noaptea trecută: o cunosc pe soția scriitorului, o, Doamna, cât trebuie să fie de mândră!

– A, mă rog, până acum a mai scris multe alte cărți...

– Dar nu-i prima dată când face un personaj după tine?

Doamna March simți cum degetele cu care își pipăia portofelul îi amorțiseră dintr-odată. Fața îi împietri, intestinele și stomacul i se lichefiaseră, iar ea era îngrozită că o să i se scurgă din corp. Indiferentă, Patricia pusese comanda deasupra vitrinei și pregătea bonul.

– Eu..., zise doamna March, lovită de o durere ascuțită în piept. Despre cine vorbești?

- Vorbesc de... personajul principal, răspunse Patricia zâmbind.

Rămasă cu gura căscată, doamna March clipea des, nedumerită: era incapabilă să răspundă și, deși se chinuia să tragă de ele, gândurile i se lipiseră de craniu, ca și cum ar fi fost prinse într-o smoală vâscoasă.

Deranjată de tăcerea clienței, Patricia se încruntă.

- Sigur, poate mă înșel, dar... voi două vă asemenați atât de bine, mi-am zis și, mă rog, m-am gândit la tine când am citit-o, nu știu...

- Dar... personajul principal e... nu e... - doamna March se aplecă în față și spuse aproape în șoaptă - o târfă?

Patricia scoase un râs zgomotos și nevinovat.

- O târfă cu care nimeni nu vrea să culce? adăugă doamna March.

- Mă rog, așa e, dar asta face parte din farmecul ei.

Văzând expresia de pe chipul doamnei March, Patriciei îi dispăru zâmbetul.

- În orice caz, continuă ea, nu e asta, e mai mult... cum vorbește, chiar și ticurile ei sau felul în care se îmbracă.

Doamna March privi în jos, la haina ei lungă din blană naturală, la gleznele ei în dresuri, la mocasinii lucioși decorați cu ciucuri, și ridică înapoi privirea spre Patricia.

- Dar e o femeie oribilă. Este urâtă și proastă și tot ce niciodată nu mi-aș dori să fiu.

Refuzul asemănării îi ieși pe gură mult mai visceral decât intenționase, iar fața Patriciei, moale și lipicioasă ca un aluat, se frământă singură până ajunse la o expresie surprinsă.

- A, păi... mă gândeam și eu așa...

Se încruntă și dădu din cap nedumerită, iar doamna March o detestă pe loc pentru expresia aia imbecilă de uimire.

- Sunt sigură că m-am înșelat. Nu băga de seamă ce-ți spun, oricum eu nu citesc cărți mai deloc, ce dracu' să știu eu...

Zâmbi veselă ca și cum asta rezolvase neînțelegerea.

- Asta-i tot ce dorești să cumperi, scumpo?

Îngreșoșată, doamna March înghiți în sec și se uită în jos la pungile din hârtie maronie de pe teighea, în care erau pâinea ei cu măslina, brișele pentru micul dejun și cutiile cu macarons pe care le comandase pentru petrecerea pe care avea s-o găzduiască în seara următoare - un eveniment intim, de bun-gust, pentru a sărbători noua carte a lui George, în compania celor mai apropiați prieteni ai lor (sau, cel puțin, cei mai importanți). Se îndepărtă de teighea pe furis, privind în jos spre mânușile pe care le ținea strâns cu degetele ei urâte, descoperind surprinsă că iar le scosese din mâini.

- Sunt, știi... cred că am uitat ceva, spuse pășind înapoi.

La început intens și protector, zgomotul de fond din patiserie se dispase în șușoteli conspiraționiste. Se întoarse să identifice infractorii. Ochii îi căzură pe o femeie zâmbind, stând la una dintre mese.

- Scuze, trebuie să văd dacă am...

Abandonându-și pungile de hârtie pe teighea, doamna March își făcu drum spre ușă prin rândușul șerpuitor de clienți, cu șușotelile lor răsunându-i în urechi, cu halena lor mirosind a unt lipindu-i-se pe piele, cu trupurile lor aproape împingându-se în ea. Cu un efort disperat trecu pragul patisieriei, ieși afară, pe trotuar, unde aerul șfichiuitor îi strangulă plămâinii și ea nu putea să respire. Se prinse de trunchiul unui copac din

apropiere. Când auzi clinchetul clopoțelului de la ușa patiseriei, doamna March se grăbi spre partea opusă a străzii. Dacă era Patricia, nu voia să se întoarcă și să o vadă în spatele ei. Nu voia să privească înapoi chiar dacă nu ar fi fost ea.

2

Doamna March mergea cu pași repezi pe stradă, fără un scop precis, fără să urmeze itinerarul ei obișnuit, și oricum nimic nu era obișnuit fără pâinea ei cu măslina și brișele pentru micul dejun. Macarons-urile pot fi înlocuite, presupunea în sine ea; mai era timp suficient până la petrecere. Sau ar putea să o trimită mai târziu pe Martha să le aducă de la patiserie. La urma urmei, Patricia și Martha nu se întâlneau niciodată, deși Patricia ar putea intra la bănuiele dacă Martha ar veni să ridice exact aceleași prăjituri pe care ea le comandase.

– Nu pot să o trimit pe Martha acolo, e prea riscant, spuse cu voce tare, iar un bărbat care trecea pe lângă ea tresări și făcu un pas în lături.

I se părea ciudat să nu o mai vadă niciodată pe Patricia, cea care ani de zile fusese o prezență obișnuită în viața ei. Firește, în dimineața aceea, când și-a tras pe ea dresurile subțiri cu talie înaltă, când și-a ales fusta maronie pe care a asortat-o cu o bluză cu volane de culoarea fildeşului, nu și-a imaginat că avea să fie ultima zi în care o vede pe Patricia. Dacă cineva i-ar fi spus asta, ar fi râs. Până la urmă și Patricia va înțelege că fusese ultima zi în care se văzuseră și poate că și ea va diseca minut cu minut ultima lor întâlnire – cu ce fusese îmbrăcată, ce făcuse și ce spuse, rămânând uluită de imposibilitatea evidentă a asemănării cu personajul.